

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770

e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2017. gada 22. decembrī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kusiņš, tiesneši Jānis Neimanis un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 193/2017), kuru iesniegusi [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punktu, 464. panta trešo daļu un 4.¹ daļu (turpmāk arī – apstrīdētās normas) par neatbilstošām Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmajam teikumam.

2. Civilprocesa likuma 464. panta trešā daļa noteic: “Ja tiesnešu kolēģija vienbalsīgi atzīst, ka kasācijas tiesvedības ierosināšana ir atsakāma, tā ar savu rīcības sēdes lēmumu atsakās ierosināt kasācijas tiesvedību”.

Civilprocesa likuma 464. panta 4.¹ daļa noteic: “Šā panta otrajā, trešajā, ceturtajā un septītajā daļā minēto lēmumu var sastādīt rezolūcijas veidā, ievērojot šā likuma 229. panta otrajā daļā noteikto”.

Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkts paredz, ka, ja kasācijas sūdzība formāli atbilst šā panta pirmajā daļā minētajām prasībām un ja tiesa, kas

taisījusi pārsūdzēto spriedumu, nav pieļāvusi šā likuma 452. panta trešās daļas noteikumu pārkāpumu, tiesnešu kolēģija var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību arī gadījumā, ja, izvērtējot kasācijas sūdzībā minētos argumentus, nav acīmredzama pamata uzskatīt, ka pārsūdzētajā spriedumā ietvertais lietas iznākums ir nepareizs un ka izskatāmajai lietai ir būtiska nozīme vienotas tiesu prakses nodrošināšanā vai tiesību tālākveidošanā.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. – 19.² panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Pieteikuma iesniedzēja ir apstrīdējusi Civilprocesa likuma normu atbilstību Satversmei, līdz ar to pieteikumā ietvertie prasījumi ir piekritīgi Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma izriet, ka apelācijas instances tiesa (datums) taisīja spriedumu civillietā (numurs). Pieteikuma iesniedzēja šo spriedumu pārsūdzēja kasācijas kārtībā. Pamatojoties uz apstrīdētajām normām, Augstākās tiesas Civillietu departaments rīcības sēdē (datums) atteicās ierosināt kasācijas tiesvedību.

Tādējādi apstrīdētās normas Pieteikuma iesniedzējai ir piemērotas, un pieteikumā ir norādīts uz tai Satversmē noteikto pamattiesību iespējamo aizskārumu.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Pieteikuma iesniedzēja vērsusies Satversmes tiesā saistībā ar Augstākās tiesas Civillietu departamenta rīcības sēdes lēmumu atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību. Šis lēmums nav pārsūdzams. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējai nav iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas otrais teikums nosaka: „Ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.”

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no dienas, kad stājies spēkā Augstākās tiesas Civillietu departamenta rīcības sēdes lēmums lietā (numurs), tas ir, – no (datums). Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2017. gada 27. novembrī. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtais daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts prasa ietvert pieteikumā juridisko pamatojumu, kurā atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punktam jāpamato, ka ir aizskartas Satversmē noteiktās Pieteikuma iesniedzēja pamattiesības.

Tādējādi Pieteikuma iesniedzējai ir pienākums sniegt juridiskus argumentus, vai tās konkrētā situācija ietilpst attiecīgo pamattiesību tvērumā, vai apstrīdētajā

normā ir ietverts pamattiesību ierobežojums, vai šis ierobežojums ir noteikts ar likumu, vai ierobežojumam ir leģitīms mērķis un vai tas ir samērīgs ar leģitīmo mērķi (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2012. gada 20. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2011-16-01 9. punktu*).

Pieteikuma iesniedzēja norādījusi, ka apstrīdētās normas veido vienotu tiesisku regulējumu. Lai arī apstrīdētās normas norādītas Augstākās tiesas Civillietu departamenta rīcības sēdes lēmumā, tomēr Satversmes tiesas kolēģija konstatē, ka katra no apstrīdētajām normām regulē atšķirīgu jautājumu loku. Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkts noteic Augstākās tiesas rīcības sēdes tiesības un šo tiesību izmantošanas priekšnoteikumus, lai atteiktu ierosināt kasācijas tiesvedību. Civilprocesa likuma 464. panta trešā daļa noteic rīcības sēdes lēmuma taisīšanas vietu un nepieciešamo balsu vairākumu. Savukārt Civilprocesa likuma 464. panta 4.¹ daļa noteic rīcības sēdes lēmuma formu. Tādējādi pieteikumā būtu ietverams juridiskais pamatojums par katru šo normu, kā izpaužas normas neatbilstība Satversmes 92. panta pirmajam teikumam un kā tā ietekmē Pieteikuma iesniedzējas tiesības uz taisnīgu tiesu.

Pieteikums daļā par Civilprocesa likuma 464. panta trešās daļas un 4.¹ daļas atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam nesatur patstāvīgu juridisko pamatojumu, tāpēc, ņemot vērā iepriekš minēto, neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktam un 19.² panta sestās daļas 1. punktam.

8. No pieteikuma satura saprotams, ka Pieteikuma iesniedzēja iebilst pret Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punktu, uzskatot tajā ietvertās tiesnešu kolēģijas tiesības rīcības sēdē vērtēt kasācijas sūdzības argumentus un pārsūdzēto tiesas spriedumu par neatbilstošām Satversmes 92. pantam.

Pieteikuma iesniedzēja iepriekš jau iesniedza Satversmes tiesā pieteikumu, lūdzot izvērtēt Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkta atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam (pieteikums Nr. 170/2017), kurā norādītie faktiskie apstākļi ir tādi paši, kādi norādīti šajā pieteikumā. Satversmes tiesas 1. kolēģija (datums) pieņēma lēmumu atteikties ierosināt lietu pēc minētā pieteikuma, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas

4. punktu, 19.² panta pirmo daļu un sestās daļas 1. punktu (turpmāk – kolēģijas (datums) lēmums).

Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punkts noteic, ka, izskatot pieteikumu, Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Līdz ar to Satversmes tiesas kolēģijai ir jāizvērtē, vai atkārtoti iesniegtajā pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar Satversmes tiesas kolēģijas iepriekš izvērtēto pieteikumu.

9. Salīdzinot iesniegto pieteikumu ar iepriekš izlemto pieteikumu Nr. 170/2017, kolēģija secina, ka no jauna iesniegtajā pieteikumā jau iepriekš izteikti argumenti ir pārstrukturēti un izteikti citiem vārdiem, argumentus tikai izvēršot.

Pirmkārt, Pieteikuma iesniedzēja atkārtoti uzskatu, ka Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punktā paredzētie kritēriji ir subjektīvi, netaisnīgi, neskaidri un nepārbaudāmi, nepieļaujot panākt taisnīgu rezultātu katrā individuālā lietā, un radot situāciju, ka pēc pamatotas kasācijas sūdzības netiek ierosināta kasācijas tiesvedība. Vienlaikus šādi argumenti ir pretēji Satversmes tiesas 2013. gada 21. oktobra spriedumā lietā Nr. 2013-02-01 norādītajam, ka kasācijas instancē izšķirošā nozīme ir publiski tiesiskajām interesēm un nevis individuālajām interesēm (*sk. sprieduma 10.1. punktu un tajā minēto judikatūru*). Pieteikuma iesniedzēja neievēro, ka no Satversmes 92. panta neizriet valsts pozitīvais pienākums paredzēt tiesvedību kasācijas instancē un ka likumdevēja piešķirtā diskrecionārā vara Augstākajai tiesai ir atbilstoša Satversmes 92. pantam (*sk. turpat, 10.3. un 11. punktu*). Pieteikuma iesniedzēja konstruē savu pieteikumu, apšaubot kasācijas sūdzību vērtēšanas kritēriju objektīvo dabu un vērtēšanas objektivitāti. Ievērojot iepriekšminēto, šādus argumentus kolēģija (datums) lēmumā jau reiz atzinusi par nepietiekamu juridisku pamatojumu iespējamai Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkta neatbilstībai Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

Otrkārt, Pieteikuma iesniedzēja atkārtoti argumentu, ka Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkts esot pretrunā ar Satversmes 92. pantu, jo neparedz tiesības pieteikt rīcības sēdes tiesnešu kolēģijai noraidījumu.

Jau iepriekš kolēģija (datums) lēmumā norādījusi, ka pieteikumā nav pamatots, kā Pieteikuma iesniedzējas norādīto noraidījuma tiesību neesība radītu tiesību uz taisnīgu tiesu aizskārumu. Pieteikuma iesniedzēja tagad izvērstāk atkārtoti savu uzskatu, ka jābūt paredzētām tiesībām pieteikt noraidījumu tiesnesim vai tiesnešu kolēģijai rīcības sēdē. Taču Pieteikuma iesniedzēja pieteikumā nav norādījusi, ka tai būtu bijis konkrēts pamats izmantot noraidījuma tiesības, t.i., ka attiecīgais Augstākās tiesas Civillietu departamenta rīcības sēdes tiesnešu kolēģijas sastāvs nebūtu tiesīgs lemt par kasācijas sūdzības pieņemšanu. No Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas izriet, ka par konstitucionālās sūdzības priekšmetu var būt vienīgi konkrēts un tiešs personas pamattiesību aizskārumš (*sk. Satversmes tiesas 2002. gada 11. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2002-07-01 3. punktu*). Personai ir jāsniedz ticams pamatojums tam, ka tiesību normas izraisītās nelabvēlīgās sekas rada pamattiesību aizskārumu konkrēti viņai (*sk. sal. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 22.1. punktu, arī Rodiņa A. Konstitucionālā sūdzība teorijā un praksē Latvijā, Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2009., 159.lpp.*). Tādējādi pieteikumā nav argumentu par konkrētu Pieteikuma iesniedzējas aizskārumu un šajā daļā tie neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktam.

Līdz ar to pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums, pat ja plašāk izvērsts un pārstrukturēts, tomēr pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. un 5. punktu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 193/2017).

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 3. kolēģijas priekšsēdētājs

G. Kusiņš